

בהעלותך (171)

הטמאים את משה רבינו: "למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו", אמר משה: "עמדו ואשמעה מה יצווה ה' לכם". אבל בפרשת פינחס כששאלו בנות צלפחד למשה רבינו: "למה יגרע אבינו", נאמר (לקמן כו.ה): "ויקרב משה את משפטן לפני ה'", ולא שאמר להם עמדו ואשמעה מה יצווה ה' לכם, ולמה, אלא משום אל תרבה שיחה עם האשה. ונהנה הגאון מזה.

ספר "להתעורר באהבתך"

וַיֹּאמֶר אֶל נָא תַעֲזֹב אֶתְנוּ כִּי עַל כֵּן יִדְעָתָּ תִּנְתְּנוּ בַּמִּדְבָּר וְהָיִיתָ לָנוּ לְעֵינִים (י. לא)

מה פשר דברי משה רבינו על יתרו "וְהָיִיתָ לָנוּ לְעֵינִים" כתב ה"חתם סופר" ב"ספר הזכרון" וז"ל: לפעמים לא יכול האדם להשיג עומק השגת עצמו, ולא יכול להגיע לאשר הכינו לו מלמעלה לקבל, כי האור גדול מאוד. והוא כמשל: הרוצה להביט אל השמש שענינו כהות, וצריך לחצוץ בשמשות העשויות מזכוכית, להחשיך את אור השמש שיוכל להינות מאורו. וכל כואבי עיניים כן, מבדילים ביניהם לדבר המובט בעיניים של זכוכית הנקרא משקפיים. והנה כי כן יקרה בראיות הרוחניות, ועל כן אמרו חז"ל (תענית ז.): ומתלמידי יותר מכולם, שלפעמים לא ישיג הרב את האור ההוא כי אם באמצעות התלמיד, אשר הוא לו כעיניים של זכוכית, שאורו של התלמיד הוא גרוע הרבה ומשיגו, והשיג קושיא אחת ועל ידי אותה הקושיא צופה הרב ומבין התירוץ, ואילולי הקושיא לא השיג הרב התירוץ. וזהו שאמר משה ליתרו: "וְהָיִיתָ לָנוּ לְעֵינִים"

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

מכאן שמדליקין נרות לשבת

זָכְרָנוּ אֶת הַדְּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בַּמִּצְרִים חֲנֻם (יא. ה)

כתוב במדרש פליאה: זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנים מכאן שמדליקין נרות בשבת. מה פשר הדבר? החיד"א מביא המדרש פליאה וכותב ליישבה כך: נשאלת השאלה, בשלמא קישואים ואבטיחים יכולים להזיק, לכן הם לא קיבלו אותם, אבל דגים הלא אינם מזיקים, ואם כן מדוע התאוננו: "זָכְרָנוּ אֶת הַדְּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בַּמִּצְרִים חֲנֻם", אתם מעונינים לאכול דגים? הרי למן הייתה תכונה שהשתנה טעמו לפי מה שחשבו ושרצו. תחשוב על דג, ותטעם את טעמו במן. יש לבאר את הענין על פי הפסוק: "בלתי אל המן עינינו", נכון שאפשר לחשוב מה שרוצים, אבל לראות, ראו רק מן. זו היתה טענתם באמרם: "בלתי אל המן עינינו", על כך התלוננו: "זָכְרָנוּ אֶת הַדְּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בַּמִּצְרִים חֲנֻם", ואילו עתה יכולים אנו רק לחשוב על טעם הדג אך לא

מצוה גוררת מצוה, כדי להוסיף בה כח הארה
דִּבֶּר אֶל אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתָּ אֵלָיו בְּהִעָלְתָּךְ אֶת הַנֵּרֹת אֶל מוֹל פְּנֵי
הַמִּנְוָה יָאִירוּ שְׂבָעַת הַנֵּרוֹת (ח.ב.)
המצוות נמשלו לנרות כדכתיב: "כי נר מצוה ותורה אור" (משלי. כג). והנה, הטעם שנמשלו לנר, יש לומר שהוא להורות שכשם שבנר צריכין להוסיף בו תמיד שמן, ואם יפסיק מליתן שמן יכבה הנר, כן העושה מצוה אחת צריך להשתדל לעשות עוד מצוות, והוא השמן המוסיף הארה וחיות במצוה הראשונה, ואם לאו יחלש כחה ותכבה, כי המצוות מחזיקות זו את זו, ועל כוונה זו אמרו באבות (ד. ב): "מצוה גוררת מצוה", כי העושה מצוה אחת בהכרח שיעשה עוד מצוה להחזיק את הראשונה. וזה מרומז כאן: "אֶל מוֹל פְּנֵי הַמִּנְוָה יָאִירוּ שְׂבָעַת הַנֵּרוֹת", שיראו להוסיף תמיד שמן בנרות, בתורה ועבודה, למען יאירו מעשיהם תמיד אל מול פני המנורה העליונה ולא יכבה.
ספר "עלים לתרופה"

עד כמה יש להתרחק מן החטא

וְכֵן תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרֵם הִנֵּה עֲלִיהֶם מִי חֲטָאת וְהַעֲבִירוּ
תַּעֲרֵר עַל כָּל בְּשָׂרָם וּבְכֶסֶף וּבְגִדֵיהֶם וְהִטְהִירוּ. (ח"ח)
למה הוצרכו לויים להתגלח לפי שנתנו כפרה על בכורי ישראל שעבדו עבודת אלילים לעגל, והיא קרויה זבחי מתים, והמצורע קרוי מת הזקיקם תגלחת כמצורעים. (רש"י). הסבא מקלם זצ"ל מתפעל במכתב לבנו: הרי כל דברי רש"י הם מדברי חז"ל והרי ידוע כמה הקטינו כל הראשונים את חטא העגל שכל עיקר החטא העגל היה על שלא מיחו בערב רב וכבר נמחל החטא ועם כל זה אף על הלוויים שלא חטאו בעגל ואדרבה כפרו על ישראל וזכות הוא להם שכפרו על ישראל, בכל זאת יען כפרו עליהם נדבק בהם החטא כאילו היה זבחי מתים, וכמו שמבואר בפרה אדומה שהעוסקים בה צריכים כיבוס בגדים. אם זהו היחס למי שבא לכפר על החטא, מה נאמר על העושה עבירה בפועל, ומכל שכן העובר עבירה בכעס שהוא כעובד ע"ז, ומכל שכן גאווה שהיא כאילו כפר בעיקר ח"ו, עד כמה עליו להיטהר ולהתאמץ במדת הענוה להנצל מהמידות הרעות.

ספר "לחתך עליין"

וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים הִהְמָה אֵלָיו אֲנַתְנוּ טַמְאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם
לְמָה נִגָּרַע (ט. ז)

הרב הירש מרימינוב נסע על העגלה עם הגאון ר' ענוזיל מסטרי, ושאל לו הגאון מה המקור למה שאיתא במסכת אבות (פ"א מ"ה): אל תרבה שיחה עם האשה, וידוע דליכא מידי דלא רמיזא באורייתא. וענה הרב הירש על אתר: שמצינו בפרשת בהעלותך שכאשר שאלו האנשים

לראותו, והרי ידועים דברי חז"ל שלכן עיוור אינו שבע כי הוא לא רואה את האוכל. אם כן נפלא: ממה שהתלוננו העם: "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם", אומר המדרש: מכאן שמדליקים נרות בשבת, כי בשבת ישנה מצוה של עונג: "וקראת לשבת עונג", וכדי שיהיה עונג יש צורך לראות, וזאת על ידי הדלקת הנר שיאיר במקום הסעודה.

ספר "חיי ראובן"

גלגול אלדד ומידד

וַיִּשְׁאַרוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים בְּמִתְנָה שֵׁם הָאֶחָד אֶלְדָּד וְשֵׁם הַשֵּׁנִי מִידָד (יא. כו)

בגמרא (חגיגה ג.) מסופר: שני אלמים היו בשכונתו של רבי, בכל פעם שהיה רבי נכנס לבית המדרש היו באים ויושבים לפניו ומנענעים בראשיהם ומרחשים בשפתם, וביקש עליהם רבי רחמים ונתרפאו, ומצאו שהיו יודעים הלכות ספרא וספרי וכל הש"ס. כתב החיד"א בספרו "נחל קדומים" בשם הרמ"ע מפאנו ומהר"י ז"ל, ששני אלמים הם גלגול של אלדד ומידד, ויש לרמוז זאת בפסוק כי שתי אותיות הראשונות אלדד ומידד הם אותיות אלמי-אילים, ואפשר שבזה נתקיימה קללת יהושע אדני משה כלאם אותיות כאלם. ובאו בגלגול מאחר שאמרו נבואתם אף שלא נאמר להם 'לאמר' לאחרים והיו צריכים להעלים נבואתם עד שינתן להם רשות לגלות.

ספר "אוצרות התורה"

והאיש משה עניו מאד מכל האדם (יב. ג)

ישנה ענווה פסולה, שאדם נוהג בענווה על מנת שיזכה בתהילה, ועל כן כשהוא נוכח לראות כי מרננים אחריו שהוא בעל גאווה ולא עניו, הריהו משליך באמת את הענווה מאחרי גוו. אבל העניו האמיתי נשאר עניו אפילו כאשר הבריות חושדות בו בגאווה. "ותדבר מרים ואהרן במשה", הם דברו במשה, כי גאווה היא מצדו שפירש מן האשה, שכן "גם בנו דיבר", ואף על פי כן נשאר משה עניו מאוד מכל האדם, הרי זה סימן של ענווה אמיתית.

ספר "מענה של תורה" בשם כתב סופר

הכל בגזרת שמים

לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה' (מתוך ההפטר) מה שנגזר מן השמים אי אפשר לשנות. בן אדם צריך לעשות את המוטל עליו, אך לא משום שהעשייה משנה, אם נגזר על האדם דבר מן השמים בראש השנה, לא יועיל שום מעשה שבעולם לשנות את הגזרה. בן אדם חושב: אם הייתי עושה כך, היה כך, אם הייתי עושה אחרת היה קורה הפוך. אך באמת אלו מחשבות הבל. אין בכח מעשיו לשנות את המציאות שנגזרה עליו בראש השנה. גם בתפילה קשה מאוד שתשנה מה שנגזר בראש השנה, ואולי בתפילה כן (עיין תוס' ר"ה טז. ד"ה כמאן) כך הוא בפרנסה: אדם חושב אם הייתי עושה

מעשה מסויים, הייתי מרויח וזו טעות. אמנם ודאי כי אינו יכול לשבת בחיבוק ידיים ולא לעשות מאומה היות ומוטלת עליו חובת ההשתדלות לפרנסתו, אך ידע נאמנה כי העשייה אינה משנה ולא כלום!

ספר "מתוך האור"

הלכה: כיבוד אב ואם: לצוות על בניו דבר שיודע שלא יקיימוה.

כתב השו"ע (יו"ד ס' רמ סי"ט): אסור לאדם להכביד על בניו ולדקדק בכבודו עמהם שלא יביאם לידי מכשול, אלא ימחול ויעלים עיניו מהם. כתב הפסקים ותשובות (אות נב): ולפי זה אם האב יודע בבנו שיצטער מאוד בעשיית דבר מסוים, ויודע שאם יצווהו לעשותו לא ישמע הבן בקולו, הרי הוא חוטא אם ידחוק בו לעשות כן, ואף אם לבסוף יקיים הבן את דברי אביו, מ"מ מיד כשצווה אותו דבר שלפי הנראה לא היה מקיימו, עובר על לאו לפני עיוור לא תתן מכשול, ולכן ראוי לכל יראי ה' שימחלו לבניהם על כבודם, ואפילו שלא בידעתם, כדי של יענשו.

ספר "פסקים ותשובות"

פתגם: הקשבה מביאה תועלת, דיבור מביא חרטה.

ספר "שמחלה"

חקירה: מזיק באונס

רק פטור מתשלומין, או שנחשב כאילו לא עשה כלל את המעשה (הגר"ח סטנסיל רכת)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: כבוד אחרון

בעל בית עשיר הקפיד לקחת לבנותיו חתנים כהנים. כששאלוהו לסיבת הדבר, סיפר: נזדמן לי פעם לראות את חתניו של נפטר עשיר, כשהם מרבים על אודות הירושה בית המת, בעודו מוטל לפניהם. אמרתי בלבי: אקח לי רק חתנים כהנים, כך אהיה סמוך ובטוח כי לפחות לא יריבו על גופי המת.

ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף קט)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ולרות אוריליה שמחה בת מרים

לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr